

PÄÄKIRJOITUS: KEVÄT 2020 – KORONAVIRUSPANDEMIAN VAIKUTUKSET KOMMUNIKOINTI- JA TYÖSKENTELYTAPOIHIN

Kevät 2020 on haastanut kommunikointi- ja vuorovaikutustapojamme. Voidaan hyvin perustellusti sanoa, että koronaviruspandemia (COVID-19) yllätti myös suomalaiset. Iso osa meistä ei ollut ennalta suunnitellut toimintatapojaan tilanteeseen, jossa lähityöskentely esimerkiksi yliopistoissa ei olekaan enää mahdollista. Meidän on pitänyt hyvin nopeasti muuttaa ja mukauttaa tapamme toimia toistemme kanssa. Opetus on siirtynyt verkkoon ja opiskelijoiden on pitänyt toimia vielä aiempaakin itseohjautuvammin. Vaikka verkon käyttöä opetuksen toteuttamisen välineenä on keuhuttu, moni opettaja ja asiantuntija jakaa kokemuksen siitä, että tietokoneen ruudulle puhuminen on lähiopetusta tai kasvokkain tapaamista raskaampaa. Kun tarkastelemme verkkovälitteisen ja kasvokkain tapahtuvan opetuksen tai ohjaamisen eroja, on ilman muuta selvää, että esimerkiksi ei-kielillisen viestinnän havainnointi ei ole verkkovälitteisessä opetuksessa aina mahdollista. Tämä tilanne korostuu erityisesti opetuksessa, jossa opiskelijoiden kamerat ovat kiinni. Opettaja ei esimerkiksi pysty tulkitsemaan opiskelijoiden ilmeistä, että opetettava asia ei ehkä auennut opiskelijalle ja tarvittava asian tarkempi kuvaaminen voi jäädä tekemättä. Toki tiedämme myös sen, että verkko-opetus voi olla yhtä laadukasta kuin perinteinen lähiopetus. Nopealla aikataululla toteutettaessa muutoksen valmistelu on kuitenkin jäänyt monelle todella lyhyeksi. Tämän vuoksi lähiopetuksiksi suunniteltu opetus on voitu joutua siirtämään verkkoon ilman, että sitä olisi ehditty mukauttaa paremmin verkkoon sopivaksi.

Koronaviruspandemia on vaikuttanut myös lukuisiin kielen, kommunikaation ja vuorovaikutuksen tutkijoihin. Tutkimustyö voi tuntua aikaisempaa yksinäisemmältä, kun oman tutkijayhteisön aiemmat, usein spontaanisti syntyvät, vapaamuotoiset keskustelut jäävät käymättä. Monissa tutkimushankkeissa aineiston keräämiset ovat katkenneet yllättäen, mistä on voinut koitua tutkimukselle huomattavaa haittaa. Pitkän suunnittelutyön jälkeen alkanut aineiston keräys, esimerkiksi kuntoutustutkimuksissa, on voinut katketa kesken kaiken, mikä on johtanut väistämättä tutkimusasetelmien muuttumiseen ja kompromissien tekemiseen. Tällaisissa tilanteissa tutkijat ovat joutuneet miettimään hyvin nopeasti ratkaisuja muuttuneisiin asetelmaan. On ilman muuta selvää, että tämä tilanne on kuormittanut lukuisia tutkijoita.

On mahdollista, että useat tutkijat ovat jo tarttuneet muutoksen aiheuttaman kommunikaation ja vuorovaikutuksen käytäntöjen, tyylien ja tapojen tutkimukseen. Miten kielellistämme epidemiatilannetta? Muuttaako videovälitteisyys kommunikointitapojamme esimerkiksi työyhteisön sisäisissä palavereissa tai oppiaineen opetustilanteissa? Pystymmekö kuntouttamaan vuorovaikutusta videovälitteisesti myös niissä tilanteissa, joissa meidän pitäisi tarttua lapsen pieniin kommunikaatioalotteisiin ja muokata joustavasti toimintaamme niiden mukaisesti? Millaisia vaihtoehtoisia tapoja löydämme kielten opettamiseen ja kielikyvyn arviointiin? Vaikka näitä asioita on tutkittu jo aikaisemminkin, on ilman muuta selvää, että epidemiatilanne on nostanut esille lukuisten tutkimusaiheiden tärkeyttä. Uskon, että kielen tutkijat ovat valmiita tarttumaan entistä vahvemmin myös näihin aiheisiin.

Tänä epidemiakeväänä muuttuvat työ- ja toimintatavat ovat kuitenkin vain yksi ihmisten kuormitusta lisäävä tekijä. Ihmiset kokevat suurta huolta omasta, läheisten ja muiden ihmisten terveydestä. Pystytäänkö esimerkiksi vanhuksen tai vammaisen läheisen ihmisarvoa ja oikeutta kommunikointiin kunnioittamaan epidemian jyllätessä hoitolaitoksissa? Tämän epidemian jälkeen, olisikin tärkeää, että kommunikaation asiantuntijat tutkivat myös hoitolaitoksissa elävien ihmisten kokemuksia kommu-

nikoinnin onnistumisesta epidemian aikana. Tutkimukseen perustuvan tiedon avulla voimme osata ennalta hieman paremmin varautua vastaavanlaisiin tilanteisiin tulevaisuudessa ja pohtia ennalta myös sitä, miten viestintä ja kommunikointi tulisi hoitaa.

On väistämättä selvää, että koronaviruspandemia on aiheuttanut myös mittavia taloudellisia menetyksiä lukuisille ihmisille. Monen tutkijan ja asiantuntijan mielessä on myös varmasti käynyt ajatus siitä, että johtaakohan tämä tutkimus- ja yliopistorahoituksen leikkaamiseen vai nähdäänkö tutkimuksen arvo nyt entistä suurempana? Tutkimukseen pohjautuva luotettavan tiedon avulla voimme tarkastella uusia eteemme tulevia asioita hyvinkin nopealla tahdilla ja kehittää ratkaisuja ihmisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin tueksi. Tämä onnistuu kuitenkin ainoastaan, jos rakenteet mahdollistavat monipuolisen tutkimuksen, ja meillä on riittävä tutkijaverkosto omassa maassa. Koronaviruspandemia ei ole ainoastaan lääketieteen tutkijoita pohdituttava asia, vaan siitä aiheutuvia asioita voivat tutkia myös esimerkiksi taloustieteiden, psykologian sekä vuorovaikutuksen ja kielen tutkijat. Puhe ja kieli -lehti tarjoaa yhden vertaisarvioidun vaihtoehdon julkaisukanavaksi suomen- ja ruotsinkieliselle kielen, kommunikaation ja vuorovaikutuksen tutkimukselle.

Lopuksi palaan vielä Puhe ja kieli -lehden asioihin. Meillä on toimituksessa uurastanut pitkään sama toimittajaporukka ja olemmekin nyt vaihtamassa toimittajia. Toimittajista Tommi Nieminen ja Leila Kääntä ovat jo luovuttaneet paikkansa uusille toimittajille ja minä sekä Lea Nieminen tulemme myös siirtymään syrjään lähitulevaisuudessa. Uusina toimittajina ovat nyt aloittaneet Joonas Råman ja Laura Kanto, joiden esittelyt voitte lukea tästä lehdestä. Kiitän lämpimästi Leila Kääntää ja Tommi Niemistä Puhe ja kieli -lehden eteen tehdystä suuresta työstä ja toivotan uudet toimittajat tervetulleeksi työstämään yhdessä Puhe ja kieli -lehteä. Mikäli päätoimittajan tai toimittajan tehtävät Puhe ja kieli -lehdessä kiinnostavat, minuun voi olla yhteydessä. Kerron mielelläni tehtävistä lisää.

Toivon kaikille voimia työelämän nopeisiin muutoksiin ja aurinkoista tulevaa kesää!
Pidetään läheisistä ja apua tarvitsevista huolta.

Oulussa 11.5.2020

Soile Loukusa